N:o 26.

Ank. till Riksd. kansli den 13 april 1899, kl. 3 e. m.

Betänkande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående ändrad lydelse af § 10 mom. 4 kongl. förordningen den 13 juli 1887 angående vilkoren för tillverkning af bränvin, sådant nämnda mom. lyder enligt kongl. kungörelsen den 1 juni 1894.

(2:a A.)

§ 10 mom. 4 i gällande förordning angående vilkoren för tillverkning af bränvin lyder sålunda:

»Då bränvin under de vilkor och den kontroll, Kongl. Maj:t vill föreskrifva, gjorts till förtäring obrukbart (denaturerats), må för sådant bränvin åtnjutas restitution af tillverkningsskatten eller ock vid bränneri, der tillverkningsrätt gäller, skattefrihet; dock att afgift för denatureringen skall utgå med två öre för hvarje liter bränvin af normalstyrka.»

Under åberopande af bilagdt statsrådsprotokoll öfver finansärenden för den 6 nästlidne mars har Kongl. Maj:t i proposition, n:o 67, föreslagit Riksdagen att besluta, att ofvanintagna mom. må erhålla följande förändrade lydelse, nemligen:

»Restitution af tillverkningsskatt må under de vilkor och den kontroll, Kongl. Maj:t vill föreskrifva, åtnjutas

för bränvin, som vid staten tillhörigt krutbruk användes för tillverkning af krut, afsedt för krigsbruk eller för öfningar i försvarsändamål;

för finkelolja, afsedd till tekniskt ändamål; samt

för bränvin, som gjorts till förtäring obrukbart (denaturerats).

För bränvin, som denaturerats vid bränneri, der tillverkningsrätt gäller, må åtnjutas skattefrihet.

Afgift för undersökning af finkelolja i och för restitution af tillverkningsskatt utgår med två öre och för denaturering af bränvin med ett öre för hvarje liter af normalstyrka.»

Enligt ofvan omförmälda statsrådsprotokoll har chefen för finansdepartementet vid frågans behandling anfört följande:

»Afgiften för denaturering af bränvin var jemlikt § 24 i nådiga förordningen angående denaturering af bränvin den 10 oktober 1890 bestämd till 3 öre för hvarje liter bränvin af normalstyrka. Enligt § 14 mom. 1 i samma förordning skulle *kontrollant* vid denatureringsförrättning af staten åtnjuta, såsom arfvode samt ersättning för rese- och expeditionskostnader, 2,5 öre för hvarje liter bränvin af normalstyrka, som af honom denaturerats, dock att för kalenderår arfvodet till en och samme kontrollant ej finge för något denatureringsställe utgå med högre belopp än 1,200 kronor. Jemlikt mom. 3 i sistnämnda § egde för denatureringsförrättning *vittne* af staten åtnjuta 0,5 öre för hvarje liter bränvin af normalstyrka, som vid förrättningen denaturerats, dock ej under 5 eller öfver 15 kronor.

Denatureringsafgiften nedsattes jemlikt nådiga kungörelsen den 1 juni 1894 om ändrad lydelse af § 10 mom. 1 i nådiga förordningen angående vilkoren för tillverkning af bränvin den 13 juli 1887 till 2 öre för hvarje liter bränvin af normalstyrka. I sättet för beräkningen af kontrollantsarfvodet gjordes genom nådiga kungörelsen den 30 november 1894 den förändring, att kontrollanten berättigades åtnjuta: a) 300 kronor för år räknadt samt b) 1 öre för hvarje liter bränvin af normalstyrka, som af honom denaturerats. I bestämmelsen om ersättning till vittnet gjordes ingen förändring.

Med förmälan att i väckt motion föreslagits, att Riksdagen måtte hos Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes förordna om sådan förändrad bestämmelse i 14 § af nådiga förordningen angående denaturering af bränvin den 10 oktober 1890, sådan nämnda § lyder enligt nådiga kungörelsen den 30 november 1894, att det nu bestämda arfvodet till kontrollanten måtte nedsättas eller begränsas till visst maximibelopp för år, har Riksdagen i underdånig skrifvelse den 7 maj 1898 anfört, att Riksdagen i likhet med motionären funne de till kontrollanterna för

denaturering af bränvin utbetalda arfvoden väl höga i jemförelse med det arbete, som af kontrollanten kräfdes, hvadan önskvärdt vore, att en minskning af desamma kunde ega rum. Ej heller kunde den af 1894 års Riksdag åsyftade jemnare fördelningen af nämnda arfvoden anses hafva vunnits genom de senast i ämnet utfärdade bestämmelserna. Kontrollantsarfvodena hade under år 1897 uppgått till ej mindre än 25,136 kronor 6 öre. Om detta belopp fördelades på de af kontrollanterna under året verkstälda denatureringsförrättningarne, uppginge den af kontrollant för hvarje förrättning uppburna ersättningen i medeltal till 52 kronor 80 öre, under det att i de särskilda denatureringsdistrikten densamma vexlade från högst 208 kronor 47 öre i Södermanlands läns denatureringsdistrikt, till lägst 32 kronor 20 öre i Blekinge läns denatureringsdistrikt. Riksdagen hölle före, att den ersättning, som borde tillkomma kontrollant vid denaturering af bränvin kunde bestämmas på ett ändamålsenligare sätt och till lägre belopp, än nu vore stadgadt, utan att derigenom betryggandet af statens rätt skulle på något sätt förminskas. Det nuvarande sättet för bestämmande af kontrollants arfvode syntes dock böra bibehållas med den förändring, att den efter antalet liter denatureradt bränvin bestämda ersättningen beräknades efter en fallande skala, hvarigenom skulle förekommas, att arfvodet vid de denatureringsställen, der större mängd bränvin för hvarje gång denaturerades, blefve oskäligt högt. En minskning af kontrollantsarfvodet skulle jemväl nedbringa kostnaden för denaturerings verkställande, och då någon behållning för statsverket ej vore med denatureringsafgiften afsedd att vinnas, skulle derigenom en nedsättning i denatureringsafgiften möjliggöras. Priset å denatureradt bränvin stälde sig för närvarande vida högre i Sverige än i Tyskland och Danmark, i hvilka sistnämnda länder bruket af denatureradt bränvin för den skull vore mera utbredt. Om priset å denatureradt bränvin kunde här i landet sättas lägre, än nu voro händelsen, hvilket en nedsättning af denatureringsafgiften antagligen skulle hafva till följd, komme denatureradt bränvin helt visst att jemväl här vinna ökad användning till så väl rent tekniska som hushålls- och andra ändamål, något som, enligt Riksdagens åsigt, i många hänseenden vore önskvärdt.

Derjemte har Riksdagen ifrågasatt, huruvida icke denaturering af bränvin vid Åkers krutbruk skulle utan särskild kostnad för staten kunna verkställas af någon bland dess vid bruket anstälde tjenstemän.

På grund af hvad Riksdagen sålunda anfört har Riksdagen anhållit, det täcktes Kongl. Maj:t taga i öfvervägande, huruvida icke en ytterligare

nedsättning i och en jemnare fördelning af ifrågavarande arfvoden lämpligen kunde ega rum.

Öfver denna Riksdagens skrifvelse har chefen för finansdepartementets kontroll- och justeringsbyrå den 14 december 1898 afgifvit infordradt underdånigt utlåtande och deri hufvudsakligen anfört följande:

Vid bedömandet, huruvida de utgående arfvodena för denaturering af bränvin vore för höga eller icke, finge man ej endast fästa sig vid det timantal, som åtginge för förrättningen, utan borde hänsyn äfven tagas till åtskilliga andra omständigheter. Först och främst fordrades att erhålla fullt pålitliga personer för dessa befattningar, enär saken ju gälde utbetalandet af högst betydliga belopp från statsverket. Vidare vore att märka, att kontrollanterna vore skyldiga att, så fort ske kunde, efter erhållen kallelse verkställa denaturering, samt att de, som egde påkalla kontrollanten, vanligen icke gjorde detta förr än i sista stund, innan de behöfde denatureringen, hvarför kontrollanten åtminstone i de större distrikten ej kunde sjelf disponera sin tid. Med beaktande af dessa omständigheter syntes man icke kunna säga, att de arfvoden, som utgått i enlighet med bestämmelserna i nådiga kungörelsen den 30 november 1894, varit oskäligt höga mer än möjligen i två fall. De högsta kontrollantsarfvodena hade under de tre senaste åren utgått i Stockholms stad med respektive 3,554 kronor, 3,365 kronor och 4,444 kronor, i Malmöhus län, med undantag af Helsingborg och Eslöf, med respektive 3,109 kronor, 2,050 kronor och 4,530 kronor (hela länet) samt i Göteborgs och Bohus län med respektive 3,052 kronor, 2,726 kronor och 2,281 kronor. I Stockholm voro denatureringsställenas antal 19—21 samt förrättningarnes 68—92, i Malmöhus län 12 à 16 ställen med 70 à 111 förrättningar samt i Göteborgs och Bohus län 6 à 7 ställen med 44 à 50 förrättningar. Dessa arfvoden kunde icke anses orimligt höga, i synnerhet som kontrollanterna icke egde uppbära någon reseersättning.

Deremot kunde det ej nekas, att arfvodena till kontrollanterna i Stockholms och Södermanlands län utgått med alldeles för höga belopp, isynnerhet år 1897, och detta vare sig man fäste sig vid årsarfvodet eller vid arfvodet i medeltal för hvarje förrättning. I Stockholms län hade nemligen arfvodet år 1897 uppgått till 3,272 kronor för 30 förrättningar vid ett denatureringsställe (Reymersholm), således till 109 kronor i medeltal för förrättning, och i Södermanlands län till 2,293 kronor för 11 förrättningar, likaledes vid ett denatureringsställe (Åkers krutbruk), eller 208 kronor för förrättning. Emellertid vore att märka, att denatureringen af

bränvin under de år, de nuvarande arfvodesbestämmelserna varit gällande, ökats i en grad, som ej kunnat förutses. Under det att år 1890 ännu icke 1,000,000 liter och under åren 1891—1893 1,100,000 à 1,200,000 liter bränvin denaturerats, hade derefter det denaturerade beloppet ökats med omkring 200,000 liter om året och utgjorde år 1897 ej mindre än 2,138,604 liter. I denna tillökning hade Reymersholm deltagit med en rätt betydande del. Der denaturerades nemligen

år 1893	109,464,8	liter
» 1894	128,068,2	»
» 1895	185,082,5	»
» 1896	176,276,2	»
» 1897	308,501,6	»

Vid Åkers krutbruk började bränvin att denatureras först år 1894, till en början i mindre skala, 28,451,1 liter, men hade denatureringen äfven der stigit och uppgick år 1897 till 210,571 liter.

Riksdagen hade i sin underdåniga skrifvelse den 9 maj 1894 yttrat, att det vore önskvärdt, om en minskning i och jemnare fördelning af ifrågavarande arfvoden kunde ega rum. Att en minskning i kontrollantsarfvodena egt rum, vore alldeles obestridligt. Dessa hade nemligen år 1894 uppgått till 27,489 kronor, men följande år genom tillämpningen af de nya arfvodesbestämmelserna sjunkit till 20,356 kronor. Sedan dess hade arfvodena naturligtvis stigit med den ökade denatureringen, men hade år 1897 icke uppgått till mer än 25,136 kronor och vore således fortfarande lägre än år 1894, oaktadt denatureringen under tiden ökats med 700,000 liter eller 50 procent.

Såsom framginge af en vid utlåtandet fogad tabell, hvilken såsom bilaga 1 torde få biläggas dagens protokoll, öfver denatureringen inom de särskilda distrikten, hade år 1894 de lägsta arfvodena för förrättning förekommit inom de minsta distrikten, der också årsarfvodena varit de lägsta, nemligen i Gotlands och Kronobergs län, der årsarfvodena ej uppgått till mer är respektive 25 kronor 44 öre och 111 kronor 7 öre, under det att deremot år 1897 arfvodena för förrättning för kontrollanterna inom de minsta distrikten öfverstigit medeltalet för riket. Sålunda hade sistnämnda år arfvodena utgjort för kontrollanten i

Gotlands	län	kronor	61,67	för förrättning
Kalmar	»	»	85,07	» »

Elfsborgs	län	kronor	57,02	för	förrättning
Östergötlands	»	»	109,08	»	»
Skaraborgs	»	»	103,88	»	»

under det att medeltalet för hela riket vore 52 kronor 81 öre eller, om man frånräknar denatureringen vid Åker, 49 kronor 12 öre. De låga medeltalen för kontrollanterna i Blekinge och Kristianstads län berodde derpå, att vid de största denatureringsställena inom dessa län sällan denaturerades mer än omkring 3,000 liter bränvin vid hvarje förrättning, under det att vid Reymersholm och Åker det ansågs förmånligare att låta denaturera större qvantiteter, 10,000 à 20,000 liter för hvarje gång. En jemnare fördelning af kontrollantsarfvodena hade således vunnits genom 1894 års bestämmelser på det sätt, att arfvodena inom de större distrikten nedsatts så mycket, att en rätt betydlig nedsättning i samtliga kontrollkostnaderna vunnits, under det att samtidigt kontrollanterna inom de minsta distrikten fått sina arfvoden höjda.

Beträffande priset på denatureradt bränvin i Tyskland och Danmark, i hvilka länder priset, enligt hvad Riksdagen uppgifvit, skulle vara betydligt lägre än i Sverige, hade Kongl. Maj:ts minister i Berlin i augusti år 1898 upplyst, att der gällande pris i detalj å denatureradt bränvin vore 60 pfennig för liter med någon mindre rabatt för qvantiteter af minst 5 liter. I Danmark vore deremot, enligt hvad danske utrikesministern i skrifvelse till Kongl. Maj:ts minister i Köpenhamn meddelat, denaturering af bränvin alls icke medgifven. I Stockholm hade under hösten år 1898 denatureradt bränvin sålts i detaljhandeln till 50, 55 eller 60 öre för liter, olika på olika ställen, samt under sommaren samma år till lägre pris.

Hvad anginge denatureringen af bränvin i Tyskland, så erlades der ingen särskild afgift annat än i det fall, att förrättningsmannen i och för denatureringen nödgades företaga särskild resa, då den, som påkallat förrättningen, vore skyldig att till honom utbetala rese- och traktamentsersättning. Denatureringen verkställdes af samma personal, som utöfvade kontroll öfver bränvinstillverkningen och till hvars aflönande de särskilda staterna erhölle 10 procent af skatten för det der tillverkade bränvinet.

I Finland utginge denatureringsafgiften med 7 penni (ungefär 5 öre) för hvarje liter af normalstyrka, hvaraf kontrollanten erhölle 4 (= 2,8 öre) och vittnet 1 penni (= 0,7 öre), dock för kontrollanten

högst 600 mark och för vittnet högst 150 mark för kalenderår och denatureringsställe. Denaturering af bränvin egde emellertid rum endast i mindre skala. År 1897 denaturerades sammanlagdt 269,295 liter bränvin af normalstyrka. Den största denatureringen, 89,618 liter, förekomme vid en tekno-kemisk fabrik, der så väl ättik- som etertillverkning bedrefves och der dessutom bränvin denaturerades till försäljning. Den dernäst största denatureringen, 30,893 liter, förekomme vid en fabrik för lack- och polityrberedning samt tillverkning af parfym, der äfven bränvin denaturerades för försäljning. Bestämmelsen om ett maximiarfvode hade äfven i Finland befunnits olämplig, med anledning hvaraf chefen för bränvinskontrollen gjort framställning om ändring, hvilken emellertid icke bifallits.

I Norge utfördes denatureringen i allmänhet af tulltjenstemännen, som derför icke uppbure något arfvode. Om denatureringen verkställdes af en bränvins- eller maltkontrollör, erhölle denne 4 kronor för hvarje förrättning. Föranledde förrättningen särskild resa, utginge äfven rese- och traktamentsersättning. I Norge förekomme således icke någon särskild denatureringsafgift.

Statsverkets behållna andel af denatureringsafgifterna, hvilken andel år 1894 utgjort 11,253 kronor, hade år 1895 till följd af denatureringsafgiftens nedsättande sjunkit till 8,013 kronor, men sedan dess åter stigit och år 1897 uppgått till 12,536 kronor. Denatureringsafgifterna hade samma år uppgått till 42,772 kronor. Dessa siffror visade tydligen, att denatureringsafgiften vore större, än som erfordrades för bestridande af kontrollkostnaderna. Med bibehållande af de nuvarande bestämmelserna rörande ersättning åt kontrollanter och vittnen skulle emellertid afgiften icke kunna nedsättas med mer än ett halft öre för hvarje liter bränvin af normalstyrka, hvilken nedsättning visserligen skulle blifva till fördel för dem, som läte denaturera bränvin vare sig för eget bruk eller till försäljning, men säkerligen icke skulle medföra någon nedsättning i priset å det bränvin, som i detaljhandeln försåldes åt allmänheten. Som det dock egentligen vore till denna allmänhets förmån en nedsättning i priset vore önskvärd, borde om möjligt denatureringsafgiften nedsättas med ett öre. Riksdagen hade förklarat sig anse, att det nuvarande sättet för bestämmande af kontrollantsarfvodet borde bibehållas, dock med införande af en fallande skala för den efter antalet liter utgående ersättningen, hvarigenom skulle förekommas, att arfvodet vid de denatureringsställen, der större mängd bränvin för hvarje gång

denaturerades, blefve oskäligt högt. Denna slutledning vore dock endast delvis rigtig. Obestridligt vore, att derigenom ersättningen kunde nedbringas för de förrättningar, vid hvilka stora mängder bränvin denaturerades, men deremot vore det ej säkert, att derigenom årsarfvodena och dermed totala årskostnaden blefve mindre, enär, då det komme att ligga i både kontrollantens och vittnets intresse, att denatureringen af samma myckenhet bränvin fördelades på flera förrättningar, det ju ej vore otänkbart, att en eller annan af dem, som påkallade denaturering, skulle komma att åtminstone i någon mån tillmötesgå kontrollpersonalens önskningar, och, såsom redan påvisats, funnes redan ett par rätt stora denatureringsställen, der nästan aldrig denaturerades stort mer än 3,000 liter vid hvarje förrättning, hvilket belopp just motsvarade vittnets maximiersättning.

För att åstadkomma en verklig minskning i kontrollkostnaderna måste man derför begränsa arfvodena på annat sätt, nemligen genom införande af en fallande skala antingen för denatureringen vid hvarje särskildt denatureringsställe eller inom hvarje kontrollants distrikt. Som det senare af dessa alternativ både vore enklare att tillämpa och mer effektivt, syntes det vara att föredraga, och kunde begränsningen lämpligen bestå deri, att arfvodet utginge med ett öre för hvarje liter till och med 100,000 liter samt derefter med ett halft öre. Denna minskning vore emellertid icke tillräcklig för att nå målet, denatureringsafgiftens nedsättande till ett öre. Det nuvarande fasta arfvodet, som utginge med 75 kronor för hvarje qvartal, hvarunder kontrollant verkstält denaturering, hade uteslutande tillkommit i syfte att, trots arfvodets nedsättande från två till ett öre, bereda kontrollanterna i de mindre distrikten ökad inkomst, hvarför det ej ginge an att nu utan vidare borttaga detsamma från alla kontrollanter, utan borde kontrollanterna inom de minsta distrikten få behålla det. Detta mål vunnes, om man läte det fasta arfvodet så att säga ingå i det efter litertal beräknade på så sätt, att kontrollanten erhölle *minst* 75 kronor för hvarje qvartal, hvarunder denaturering af honom verkstälts. Genom en dylik bestämmelse skulle detta arfvode bortfalla i alla distrikt, der denatureringen uppginge till eller öfverstege 7,500 liter i qvartalet.

I den redan omnämnda tabellen öfver denatureringen åren 1894 och 1897 äro i kolumnerna A och B införda de belopp, hvartill kontrollantsarfvodena så väl för år som i medeltal för hvarje förrättning under år 1897 skulle hafva uppgått, om de nu föreslagna bestämmelserna varit

gällande; och i en annan, sedermera på kontroll- och justeringsbyrån upprättad tabell, hvilken såsom bilaga 2 torde få biläggas dagens protokoll, hafva motsvarande uppgifter lemnats för år 1898. Af dessa tabeller synes, att en denatureringsafgift af ett öre båda åren skulle hafva räckt att betäcka kontrollkostnaderna, ehuru öfverskottet endast skulle hafva blifvit helt obetydligt, hvartdera året mellan 100 och 200 kronor.

Då det af byråchefen uppgjorda förslaget till bestämmelser angående arfvoden åt kontrollanterna synes mig vara af beskaffenhet att kunna godkännas, anser jag mig böra förorda, att nådig framställning göres hos Riksdagen om denatureringsafgiftens nedsättning till ett öre för liter denatureradt bränvin.

I fråga om Riksdagens förslag, att denatureringen af bränvin vid Åkers krutbruk skulle utan särskild kostnad för statsverket verkställas af någon bland dess vid bruket anstälde tjenstemän, har byråchefen i sitt underdåniga utlåtande anfört, att användningen af denatureradt bränvin för tillverkning af krut icke började förr än i oktober månad år 1894, således flera år sedan denaturering införts i Sverige och äfven sedan Riksdagen behandlat Kongl. Maj:ts proposition den 9 februari 1894 angående denatureringafgiftens storlek. Vid tiden för utfärdandet af den första förordningen angående denaturering användes sprit visserligen vid vissa statsinstitutioner, såsom museer, universitetslaboratorier m. fl., men endast i mindre skala, och det hade derför ansetts öfverflödigt att föreslå någon bestämmelse om skatterestitution utan denaturering för sprit, som användes för statverkets ändamål, hvilket ju eljest varit det naturligaste. I stället hade stadgats, att chefen för kontroll- och justeringsbyrån finge meddela särskilda föreskrifter om myckenhet och beskaffenhet af det denatureringsmedel, som skulle användas för denaturering vid allmänna undervisningsanstalter, museer och laboratorier, hvarmed afsetts att bereda dessa institutioner förmånen att få begagna för deras ändamål lämpligare om också mindre kraftigt denaturerande medel än de i förordningen eljest föreskrifna. Institutionsföreståndarnes ställning såsom statens tjenstemän hade nemligen ansetts i och för sig utgöra tillräcklig säkerhet, att den dem beviljade förmånen icke skulle missbrukas. Denatureringen för dessa institutioners räkning hade visserligen under årens lopp ökats, men ännu hade den icke något år uppgått till 20,000 liter för alla tillsammans, och det kunde derför för dem vara likgiltigt, om de erhölle restitution af tillverkningsskatten direkt eller först efter denaturering af

bränvinet. Helt annat hade förhållandet blifvit vid Åkers krutbruk, der år 1896 denaturerats 141,630,8 liter bränvin och år 1897 210,571,1 liter. För dessa belopp blefve denatureringsafgiften, äfven om den nedsattes till ett öre, rätt betydlig, och det låge derför i krutbrukets intresse att blifva befriadt från densamma. Kunde denaturering, som verkställdes af en vid bruket anställd tjensteman, anses vara tillräcklig såsom kontroll, att bränvinet ej användes på olofligt sätt, så vore det ju enklare och enligt byråchefens förmenande lika betryggande att låta krutbrukets föreståndare på något sätt styrka, huru mycket bränvin under viss tid användts vid krutbruket för de tillverkningar, för hvilka användningen af skattefri sprit kunde komma att medgifvas, och derefter låta krutbruket erhålla restitution af tillverkningsskatten för det sålunda använda bränvinet.

Den af Riksdagen uttryckta önskan, att statsverket måtte befrias från kostnaden för denaturering af bränvin, som användes vid Åkers krutbruk, synes mig vara fullt befogad. Deremot finner jag den för vinnande af detta mål af Riksdagen ifrågasatta utvägen att låta någon af de vid krutbruket anstälde tjenstemännen verkställa denatureringen icke vara den lämpligaste, utan synes det mig, såsom byråchefen äfven framhållit, vara både enklare och för statsverket lika betryggande att låta krutbrukets föreståndare, på sätt som af Kongl. Maj:t kan komma att bestämmas, styrka, huru mycket bränvin under någon viss tid användts vid krutbruket för de tillverkningar, för hvilka användningen af skattefri sprit kan komma att medgifvas, och derefter låta krutbruket erhålla restitution af tillverkningsskatt. Ehuru staten för närvarande icke eger något annat krutbruk än det vid Åker, bör naturligen stadgandet om restitution af tillverkningsafgiften affattas så, att det kommer att gälla äfven andra krutbruk, som möjligen komma att anläggas för statsverkets räkning; och beträffande den omfattning, hvari berörda förmån bör vid statens krutbruk få tillgodonjutas, håller jag före, att densamma bör begränsas derhän, att restitution af skatt endast må åtnjutas för bränvin, som användts för tillverkning af krut, afsedt för krigsbruk eller för öfningar i försvarsändamål.

I sammanhang härmed får jag i underdånighet anmäla en af Göteborgs kemisk-tekniska fabrik Hansson & C:o gjord underdånig ansökning om tillstånd att, för åtnjutande af restitution af bränvinstillverkningsskatt, under den kontroll, Kongl. Maj:t kunde komma att föreskrifva, för fabrikationsändamål denaturera finkelolja.

Till stöd för den underdåniga ansökningen har sökanden anfört, att finkeloljan utgjorde en för sökandens fabrikation, liksom för hela den i raskt framåtskridande stadda kemiska industrien, allt mer nödvändig råvara. Den användes såsom utgångsmaterial vid tillverkning af ättiksyrade, smörsyrade, myrsyrade, valeriansyrade amyloxider etc., hvilka ämnen åter i sin ordning förbrukades inom färg- och lackfabrikation, tygtryckeri, frukteterfabrikation, pyroteknik m. fl. industrigrenar.

Under nu rådande förhållanden, då allenast vid utförsel den å finkeloljan hvilande bränvinstillverkningsskatten restituerades, vore det förmenadt den svenske industriidkaren att tillgodogöra sig denna betydelsefulla råvara, enär densamma naturligen stälde sig för dyr. I anledning af skatterestitutionen blefve det fördelaktigt för tillverkaren att utföra den råa varan. För den utländske förbrukaren stode varan alltså till buds allenast för marknadsvärdet, utgörande ungefär 50 kronor för 100 kilogram, då denna vara i regel i utlandet endast vore belagd med ringa införseltull. Af den inhemske förbrukaren kräfde densamma, utom detta värde, jemväl tillverkningsskatten, eller omkring 140 kronor för 100 kilogram.

Efter nådig remiss har tekniska högskolan inhemtat samt med underdånig skrifvelse öfverlemnat yttrande öfver berörda ansökning af professorn i kemi och kemisk teknologi vid nämnda högskola, P. Klason, hvilken anfört, att finkeloljans användning för industriela ändamål under de senaste åren betydligt ökats, hvilket tydligen framginge af den stegring i pris varan undergått och hufvudsakligen berodde på den under de senare åren ökade konsumtionen af billiga aromatiserade läskedrycker. Dessa framställdes nemligen uteslutande med tillhjelp af artificiela essencer, hvilkas råmaterial i hufvudsak utgjordes af finkelolja. I vårt land vore numera konsumtionen af dessa läskedrycker, antagligen på grund af den moderna nykterhetsrörelsen, ganska betydande. Såsom sökanden anfört, hade fabrikat af finkelolja fått användning äfven för andra tekniska ändamål. Det vore således önskvärdt, att finkelolja genom restitution af skatten gjordes tillgänglig för vår industri. Ur formel synpunkt medförde det emellertid svårighet att restituera tillverkningskatten på grund af med varan företagen denaturering. Finkeloljan finge nemligen anses såsom absolut onjutbar och kunde derför icke gerna räknas såsom en sådan konsumtionsvara, hvilken genom tillsättning af lämpliga ämnen kunde sägas förlora denna sin natur. Framställ-

ningen af densamma ur råbränvin finge deremot sjelf anses såsom en verklig denatureringsprocess, hvarigenom den sprit, som alltid funnes i oljan, vore såsom konsumtionsvara denaturerad. Restitution af tillverkningsskatten borde sålunda kunna medgifvas för finkeloljan såsom sådan under iakttagande af samma former som vid vanlig denaturering af bränvin. Med hänsyn till finkeloljans giftiga egenskaper syntes det dock vara nödigt att såsom vilkor för utfåendet af denatureringsbevis bifoga attest, att densamma behöfdes af sökanden för fabrikationsändamål.

Öfver ifrågavarande ansökning har chefen för finansdeparmentets kontroll- och justeringsbyrå jemväl afgifvit yttrande, och har bemälde byråchef deri förklarat sig instämma med professor Klason beträffande så väl önskvärdheten, att restitution kunde beviljas, som ock att denaturering ej borde ifrågakomma, samt i öfrigt anfört, att vid rening af råbränvin på varm väg, hvilket numera vore det vanligaste reningssättet, den i råbränvinet ingående finkeloljan qvarstannade i de s. k. efterprodukterna, hvilka sålunda utgjordes af en blandning af finkelolja, alkohol och vatten. Genom tillsättning af mera vatten brukade derefter ytterligare någon del af alkoholen tillvaratagas. Den slutligen i behåll varande finkeloljan hade för närvarande föga användning inom landet. Någon ringa del af efterprodukterna kunde visserligen uppblandas med bränvin, som vore afsedt att denatureras, men denaturering af bränvin, innehållande mycket finkelolja, kunde ej medgifvas, emedan finkeloljans närvaro omöjliggjorde undersökning, huruvida bränvinet innehölle de vanliga denatureringsmedlen, d. v. s. redan en gång blifvit denatureradt. En del finkelolja användes för tillverkning af röksvaga krutsorter, och återstoden af den finkelolja, som tillvaratoges, exporterades till utlandet, hvarvid restitution af tillverkningsskatten erhölles. Mängden af den finkelolja, som erhölles vid de svenska reningsverken, kunde beräknas motsvara högst 100,000 à 120,000 liter af normalstyrka för år, enär i råbränvinet icke inginge mer än högst tre tiondedels procent finkelolja. Restitution af tillverkningsskatten syntes kunna medgifvas utan föregående denaturering, emedan, om nödiga försigtighetsmått iakttoges, risken för missbruk icke kunde antagas blifva stor, i synnerhet som, å ena sidan, tillgången å finkelolja ej vore synnerligen stor och, å andra sidan, underslefven måste bedrifvas i temligen stor skala, om de vid gällande stränga straffbestämmelser skulle löna sig.

Beträffande det sätt, hvarpå kontrollen borde anordnas, har byrå-

chefen anfört, att det syntes vara tryggast, att endast innehafvare af reningsverk erhölle tillstånd att sälja skattefri finkelolja till industriidkare, som förskaffat sig vederbörligt tillstånd att för utöfvande af sitt yrke använda dylik vara. Tillståndsbevisen skulle liksom motsvarande bevis angående denaturering af bränvin utfärdas af vederbörande länsstyrelse. Vid reningsverket skulle finkeloljan undersökas af denatureringskontrollanten samt, om den befunnes uppfylla föreskrifna fordringar, uppmätas på kärl, som af honom förseglades. Bevis för restitution af skatt skulle ej utfärdas, förrän säljaren med qvitton styrkt, att han sålt finkeloljan till personer, som varit berättigade att inköpa skattefri sådan. Äfven hos köparen fordrades emellertid en viss kontroll. Sålunda finge han icke bryta förseglingen å de kärl, hvari oljan förvarades, annat än i närvaro af kontrollant, hvilken, sedan han identifierat kärlet, egde att attestera köparens qvitto å detsamma.

Köparen skulle dessutom vara skyldig att, liksom vissa innehafvare af denatureringsrättighet redan vore, föra bok öfver användningen af den inköpta finkeloljan samt vara underkastad kontrollantens inspektion. Slutligen skulle såväl säljare som köpare vara i tillämpliga delar underkastade de i förordningen angående denaturering af bränvin intagna straffbestämmelserna.

Kontrollantens befattning med finkeloljans undersökning hos säljaren motsvarade fullkomligt en denatureringsförrättning, hvarför säljaren borde erlägga vanlig denatureringsafgift, men alldenstund i många fall en annan kontrollant komme att utöfva kontrollen öfver finkeloljans användning hos köparen, blefve det nödvändigt, att äfven denne erlade en viss afgift, lämpligen lika hög som denatureringsafgiften, eller, hvilket komme på ett ut, att säljaren erlade dubbel denatureringsafgift. Om denna afgift bestämdes till ett öre för liter, blefve kostnaden dock mindre än för denaturering af bränvin med det allmänna denatureringsmedlet, enär kostnaden för detta medel uppginge till inemot två öre för hvarje liter bränvin.

I likhet med de myndigheter, som yttrat sig öfver den underdåniga ansökningen, anser jag, att restitution af tillverkningsskatt bör beviljas för finkelolja, som användes för tekniskt ändamål, och då den af chefen för kontroll- och justeringsbyrån föreslagna kontrollen synes mig vara tillräckligt betryggande, anser jag mig kunna tillstyrka, att skatterestitutionen må få åtnjutas utan föregående denaturering.»

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kongl. Maj:ts förslag, hemställer förty,

att Kongl. Maj:ts förevarande proposition må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 13 april 1899.

På bevillningsutskottets vägnar:

H. CAVALLI.

Vid den kongl. propositionen funnos fogade två bilagor af följande lydelse:

Bilaga 1.

Distrikt.	Antal denatureringsställen.	Antal förrättningar.	Denatureradt bränvin. Liter af normalstyrka.	Kontrollantsarfvode. för år. Kr.	Kontrollantsarfvode. för förrättning. Kr.	Vittnesersättning. Kr.	Föreslaget kontrollantsarfvode. för år. Kr.	Föreslaget kontrollantsarfvode. för förrättning. Kr.
				1894.			A.	B.
Stockholms stad	18	70	305,141,5	[1]) 6,445,76	92,08	794,39		
Upsala, Stockholms och Södermanlands län	6	34	222,011,5	3,548,58	104,37	374,98		
Östergötlands och Kalmar län	6	12	38,377,7	959,44	79,95	95,58		
Jönköpings län	1	25	63,102,6	1,200,—	48,—	——		
Kronobergs län	1	4	4,443,1	111,07	27,77	22,20		
Gotlands län	1	1	1,017,8	25,44	25,44	——		
Blekinge län	3	37	94,737,8	2,206,76	59,64	438,70		
Kristianstads län	3	58	131,891,1	2,502,31	43,14	593,79		
Helsingborg och Eslöf	2	17	45,281,7	1,132,04	66,59	202,19		
Malmöhus län i öfrigt	15	87	232,018,1	5,390,93	61,96	932,80		
Göteborgs och Bohus län	5	45	261,438,8	3,340,54	74,23	441,14		
Elfsborgs län	2	8	20,927,9	523,19	65,40	96,83		
Skaraborgs län	1	1	4,145,4	103,63	103,63	——		
Summa	64	399	1,424,535,0	27,489,69	68,90	3,992,60		
				1897.				
Stockholms stad	21	92	414,454,1	4,444,54	48,31	986,—	2,572,27	27,96
Upsala län	3	17	45,301,9	753,02	44,29	110,65	453,01	26,65
Stockholms län	1	30	308,501,6	3,272,52	109,08	450,—	2,042,50	68,08
Södermanlands län	1	11	210,571,1	2,293,21	208,47	165,—	——	——
Östergötlands län	3	5	32,040,0	545,40	109,08	46,—	320,40	64,08
Kalmar län	1	4	4,027,0	340,27	85,07	20,40	300,—	75,—
Jönköpings län	1	29	131,534,8	1,615,35	55,70	——	1,157,67	39,92
Gotlands län	1	3	3,502,5	185,03	61,67	——	150,—	50,—
Blekinge län	3	34	79,464,9	1,094,65	32,19	387,60	794,64	23,37
Kristianstads län	3	81	234,372,5	2,643,73	32,64	1,062,75	1,671,86	20,64
Malmöhus län	16	111	423,003,1	4,530,03	40,81	1,261,75	2,615,02	23,56
Göteborgs och Bohus län	6	44	198,185,0	2,281,85	51,86	447,30	1,490,92	33,88
Elfsborgs län	2	9	21,318,1	513,18	57,02	105,20	300,—	33,33
Skaraborgs län	3	6	32,327,7	623,28	103,88	56,75	323,27	53,88
Summa	65	476	2,138,604,3	25,136,06	52,81	5,099,40		
Med uteslutande af Södermanlands län	64	465	1,928,033,2	22,842,85	49,12	4,934,40	14,191,56	30,52

[1]) Kontrollantsbyte under året.

Bilaga 2.

Sammandrag öfver denatureringen af bränvin år 1898.

Distrikt.	Antal denatureringsställen.	Antal förrättningar.	Denatureradt bränvin. Liter af normalstyrka.	Kontrollantsarfvode för år Kr.	Kontrollantsarfvode för förrättning. Kr.	Vittnesersättning. Kr.	Föreslaget kontrollantsarfvode för år Kr.	Föreslaget kontrollantsarfvode för förrättning. Kr.
							A.	B.
Stockholms stad	20	103	540,398,2	5,703,98	55,38	1,181,86	3,201,99	31,09
Upsala län	4	20	55,607,2	856,07	42,80	123,95	556,07	27,80
Stockholms „	1	30	271,702,2	3,017,02	100,57	450,—	1,858,51	61,95
Södermanlands „	1	10	189,902,9	2,199,02	219,90	150,—	—	—
Östergötlands „	5	7	5,101,3	351,01	50,14	35,68	300,—	42,86
Kalmar „	1	4	4,204,5	342,04	85,51	21,02	300,—	75,—
Jönköpings „	1	7	19,645,3	496,45	70,92	—	300,—	42,86
Blekinge „	4	34	90,122,4	1,201,22	35,33	401,67	901,22	26,51
Christianstads län och Helsingborg	5	116	395,248,8	4,252,48	36,66	1,427,23	2,476,24	21,35
Malmöhus län i öfrigt	17	84	250,052,2	2,800,52	33,34	909,98	1,750,26	20,84
Göteborgs och Bohus län	9	56	313,124,9	3,431,24	61,27	633,49	2,065,62	36,89
Elfsborgs „	2	6	13,881,0	438,81	73,13	67,70	300,—	50,—
Skaraborgs „	2	7	28,127,1	506,27	72,32	75,—	281,27	40,18
Vermlands „	1	1	476,1	79,76	79,76	5,—	75,—	75,—
Summa	73	485	2,177,594,1	25,675,89	52,94	5,482,58	— —	—
Med uteslutande af Södermanlands län (Åkers krutbruk)	72	475	1,987,691,2	23,476,87	49,42	5,332,58	14,366,18	30,24

Stockholm, Nya Tryckeri-Aktiebolaget 1899.